

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. LXVII. Tiburtina Castrorum. De recognitione testamenti, quomodo facienda sit, & quando dicatur facta sufficienter, ut ei fides præstanda veniat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

in terminis probant *Ne viz. an. dicto conf. 24. num. 14. cum sequen. Paris. conf. 33. num. 41. lib. 2. Surd. conf. 173. num. 43. Rot. decif. 139. num. 17. par. 9. rec.*

Sextò in præcedentium corroboracionem, ex longæva lite, quam Vincentius, ejusque filii substi-
nuerunt, contra hæredem ab intestato, cum subsequa
victoria, Si enim testamentum, cujus vigore
obtinuerunt, in alia scriptura contineretur, illam
potius, quàm istam conservassent, potissimè quia
eadem copia plura continebat, eisdem testamentariis
odibilia, & onerosa, idòque verisimile non
erat, ut eam retinere voluerint, nisi esset suæ inten-
tionis fundamentum.

Septimò pariter in præcedentium corroboratio-
nem, ex adnotatione contenta in libro Conventus
Minorum vulgò nuncupatum *Campione*, de legato
unius corbæ frumenti, & unius corbæ vini, quæ
adnotatio consonabat cum ista scriptura, tam quo-
ad legatum, quàm quoad Notarium, & animum, ac
etiam quia in fine ejusdem scripturæ aderat adnota-
tio ejusdem legati; Et fortius itante ejusdem legati
continua præstatione, unde propterea ex pluribus
refultabat observantia, quam recepta conclusio est,
ut robor tribuat scripturis, quantumvis informi-
bus, ut in specie scripturæ continentis testamentum
Peregr. conf. 64. num. 20. lib. 1. Magon. dec. Florent.
58. num. 20. & sequen. Menoch. conf. 423. num. 22.
Gratian. discept. 429. numer. 17. & sequen. & 468.
num. 7. Buratt. decif. 243. num. 6. Gregor. dec. 446.
num. 13. Rota in *Amerina hereditatis* 28 Aprilis
1614. coram *Ubaldo*, de qua apud *Gratian. dicta dis-*
cept. 468. in Auximana Sepultura 28. Maii 1646.
coram *Arguelles*, & in aliis, & *Molina* loco supra
citato, quæ omnia insimul ac unitim considerata,
eum consueta regula in conjecturalibus, & admini-
culativis passim servanda, ut singula quæ non profunt,
unita juvent, ponere videbantur rem in claris, præ-
sertim in antiquis, in quibus leviora sufficiunt.

Neque obitare credebam objectum, quod in
prothocollo Notarii non reperiretur originale,
quoniam id non videtur tollere veritatem, ac fidem
scripturæ, si ex aliis illam mereatur, cum negligenti-
a Notarii in non prothocollando sive casus amif-
sionis originalis imbreviaturæ, non debeat partibus,
ac veritati præjudicare, ut post *Covarr. & alios* Rota
apud *Cavaler. dec. 122. in fir. dec. 197. p. 10. rec. dec. 61.*
p. 12. repetit inter illas Bichii dec. 643. atque tunc de-
mum hæc negativa attenditur, quando aliæ concur-
runt suspiciones, & mala inditia, quæ ita augentur
ut per Cavaler. dec. 455. num. 4. Buratt. dec. 591. n. 7.
& alios, maxime quia supponebatur quod Notarius
in illo eodem anno decessisset, idòque non po-
cuisse morte præventus, diligenter registrare, atque
in prothocollum redigere scripturas illius anni, ac
etiam quia agebatur de tempore satis antiquo, in
quo potuit originalis imbreviatura amitti; In his
autem omnino maturum judicium pro veritate ef-
formari non potest, non visis objectis, atque revera
ista est quæstio potius facti, quàm juris, ex singulo-
rum casuum circumstantiis pro facti qualita-
te decidenda.

* * *

TIBURTINA CASTRORUM

PRO
DUCE BRACCHIANI,
CUM

PORTIA PANDOLPHINA
ET CONSORTIBUS

Casus decifus per Rotam pro Duce.

De recognitione testamenti, quomodo faci-
cienda sit, & quando dicatur facta suffi-
cienter, ut ei fides præstanda veniat.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series, & de recognitione scripturæ te-
stamenti, cum resolutione.
- 2 Quando sufficiant testes habentes notam ma-
num.
- 3 De differentia inter recognitionem scripturæ publi-
cæ, & privatæ.
- 4 De adminiculis, & quando dicantur sufficientia
remissivè.
- 5 Nobilitas persona excludit præsumptionem falsita-
tis.
- 6 Falsitas committi non solet sine magno lucro.
- 7 Qualitas bonorum inducit verisimilitudinem.
- 8 Confessione testatoris nimium deferitur.
- 9 Item attestatori sacerdotis, & viri religiosi.
- 10 Testes attenduntur pro adminiculo, licet patian-
tur exceptiones.
- 11 De alio puncto hujus causæ remissivè.

DISC. LXVII.

Retenta facti serie, de qua in hac eadem
causa *sub tit. feud. disc. 62.* Cum reassum-
pta esset coram *Bevilacqua* subrogato, re-
vizio *decif. 192. par. 3. rec. super forma* pro-
bante testamenti, ejusque sufficienti re-
cognitione, per testes habentes notam manum,
cum rigorosa forma recognoscendi per fenestellas,
proposita causa *sub die 3. Martii 1659* pro confir-
matione responsum fuit, deindèque assumpta est dis-
putatio super aliis punctis, de quibus *d. disc. 62. de*
feudis.

In hac autem disputatione; Dicebam scribens
pro Duce (atque Rota cum justitiæ fundamento
admisit), quod quæstio, an in hac testamentaria
matéria, deferendum sit testibus habentibus notam
manum, vel potius requiratur, ut iidem testes sint
subscripti, verè, & propriè percipit casum, de
quo supra *disc. 6.* & in aliis, ubi scilicet agatur de
scriptura privata ipsius testatoris, subjecta falsitati-
bus, ac suppositionibus, per imitationem chara-
cteris testatoris, ideoque magis cautè, & circum-
spectè procedendum; Et nihilominus, de stylo
Curie id sufficit etiam isto casu concurrentibus
prescripta adminiculis ex ibi deductis.

In hac autem facti specie, agebatur de testamen-
to redacto ad formam testamenti publici per Nota-
rium, ideoque non agebatur de recognitione sche-
dulæ testamentariæ confectæ per testatorem (quo
casu intrat major suspicio), sed de recognitione
manus, ac sigilli ipsius Notarii, quo casu, etiam de
jure, secluso stylo, admittitur hæc species recogni-
tionis

tionis, circa quam magna est differentia inter unum casum, & alterum, ut cæteris relatis, habetur apud *Veſtr. in prax. lib. 6. cap. 1. num. ubi adden. Mareſc. cor. lib. 1. var. cap. 80. n. 1. Poi. apud Gregor. & adden. decif. 38.* cum aliis in decisionibus cauſæ; Ad eò ut ille magis præciſus concurſus adminiculorum, qui requiritur in primo caſu ſcripturæ privatæ, in hoc altero deſiderandus non veniat; Vel quod in iſto leuiora, in illo autem ſcripturæ privatæ, vehementiora deſideranda ſint.

Quando autem adminicula dici valeant vehementia, vel ſufficientia, necne, ut hoc eodem tit. & in aliis, ac etiam frequentius *ſub tit. de fideic.* & in omni ferè materia aduertitur, certa, & determinata regula generalis tradi non poteſt, cum ſit quaſtio facti, pro Iudicis prudenti arbitrio pro ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtantiis, diuerſimodè decidenda, ſpe ſatis nempe qualitate perſonarum, quantitate patrimonii, moribus regionis, ac aliis, ſinceritatem, vel ſuſpicionem reſpectivè redolentibus; Attendendo ſuper omnia, veriſimile, vel inverſimile, ex vulgato axiomate, quod veriſimile imaginem habet veritatis, & è contrà, inverſimile imaginem falſitatis.

Applicando autem ad rem; Plura concurrant, quæ ſimul juncta, cum conſuetâ regula, ut ſingula qua non proſunt &c. id convincebant; Primo ſcilicet eximia qualitas hæredis inſtituti Magnatis primi ordinis, ac diſtincti, cum nobilitas, vel conſpicua qualitas excludat ſuſpicionem falſitatis *Rot. apud Roſas decif. 439. num. 4.*

Secundo quantitas aſſis hæreditarii, dum habita ratione divitiarum, & qualitatis teſtamentarii, erat quid modicum, idque nimium attendendum venit, cum falſitates, & machinationes committi non ſoleant ſine magna utilitate, ut pluries aduertitur in præcedentibus.

Tertiò veriſimilitudo, quod cum teſtator decederet abſque prole masculina, atque relinqueret caltra enunciata dicto *diſc. 26. de ſend.* ità rationabile, ac veriſimile fuit, ut ea curaret conſervare in ad eò nobili familia, juxta antiquos, ac laudabiles Italiae mores enunciatos ſupra *diſc. 25.* & in aliis, ubi præſertim agit de familiis nobilibus, atque de bonis conſpicuis, & qualificatis, ut ſunt caltra, & bona juridiſtionalia.

Quartò ex confeſſione teſtatoris, quod teſtamentum condidiſſet, dictumque Duceſſem inſtituiſſet, cui confeſſioni in propoſito deſerri ſolet, ex deductis *per Rot. decif. 166. num. 36. par. 8. recen.* cum aliis, de quibus in ultima decisione anni 1659.

Quintò, atteſtatio gravis Religioſi, ſacerdotis, & confeſſarii, nimium probati, qui aſſiſtentiam præſtitit teſtatori morienti, quod cum eum mone-ret, ut de bonis ſuis diſponeret, reſpondit ſe jam teſtatum eſſe, dictumque Duceſſem inſtituiſſe, ut aduertitur ſupra *diſc. 46.* & in decisione in cauſa edita impreſſa poſt *Zuff. de legiti. proceſſ. decif. 102.* ubi in ſpecie de conſimili atteſtatione Religioſi aſſiſtentis teſtatori morienti.

Et ſextò, accedebat depoſitio duorum teſtium deponentium in genere de ipſo actu confeſſionis teſtamenti coram eo Notario; Ex recepta propoſitione, quod probata ſubſtantia, ſeu exiſtentia actus in genere, facilius admittatur probatio identi-tatis ad notata *per DD. in l. 2. Cod. de bon. poſſeſſ. ſe-cund. tab. Rot. decif. 663. num. 6. par. 4. recen.* cum aliis in eadem ultima decisione, & habetur præſertim *ſub tit. de credito.*

Et quamvis adverſus teſtes plures darentur excep-tiones, atamen (ultrà quod erant leves) pun-ctus erat quod ſubſtantia teſtamenti non conſiſte-

bat in eorum dicto, atque in concurſu tot admini-culorum, iſta tollebant omnem difficultatem, ità conjunctim ea attendendo; Ideoque reſolutio, ju-ſta, & probabilis viſa eſt, cui meritò altera Pars ac-quietavit, alterius puncti diſputationem aſſumendo, de quo *d. diſc. 63. de ſendis.*

PAMPILONEN. LEGATI INTER PARTES, UT INFRA.

Reſponſum pro veritate.

De exequentibus teſtamentariis, eorum-que facultatibus, & quomodo exequi, vel interpretari valeant voluntarem teſtato-ris.

SUMMARIUM.

- 1 *Aſſi ſeries.*
- 2 **F** Exequentes teſtamentarii non poſſunt adſcri-
re conditiones diverſas a voluntate teſtatoris.
- 3 In quo conſiſtant partes, & munus exequentoris teſta-
mentarii.
- 4 De agentibus de materia remiſſivè.
- 5 Quod exequentores debent diſcretè uti, non autem
abute eorum facultate.
- 6 De fiduciario, cui teſtator communicavit volun-
tatem.
- 7 De circumſtantiis facti, ex quibus voluntas regu-
landa eſt.
- 8 Verbum alius, denotat ſimilitudinem.
- 9 Verbum videbitur, denotat arbitrium.
- 10 Quid propriè reſpiciant ample facultates data exe-
quentoribus.
- 11 De operatione alternativa, ac diſtinctis vel.
- 12 Eleemoſyna aliaque pia opera fieri debent in propria
paria teſtatoris.

DISC. LXVIII.

Testator mandavit, ut in Civitate Taffallæ fundaretur Collegium Societatis Jeſu, pro ſtudiis, ac doctrina Nationalium ejuſdem Civitatis, totiuſque Regni Navarræ, præſcribendo ſpecies ſcholarum, ac injungen-do onus miſſionum, & cum aliis conditionibus, quæ pro Dei ſervitio viderentur exequentibus teſtam-entariis, relinquendo ad hunc effectum reales 200. m. Quatenus verò, ex aliquo impedimento, dicta fun-datio ſequi non poſſet infrà quatuor annos, ab ejus obitu, tunc mandavit, ut cum eadem quantitate, in eadem Civitate Taffallæ, vel in alio loco Regni fun-daretur Monafterium Monialium ordinis S. There-ſiæ, ſive fierent alia pietatis opera, quæ exequentori-bus viderentur magis congrua pro Dei ſervitio.

Iſta diſpoſitione lic ſtante, de tribus dubitari con-tigit; Primo, an exequentores in vim dictæ facultatis per teſtatoſem eis attributæ, adſciendi funda-tioni Collegii; aliàs conditiones, adſciere poſſent conditiones tales, quæ per Superiores Societatis nullatenus acceptari poſſent, ideoque ità reddere impoſſibilem dicti Collegii erectionem, ad effe-ctum, ut relictam pecuniam applicare poſſent aliis piis uſibus eis bene viſis; Secundo, poſito quod ſequi non poſſet erectio Conventus, an exequentores, neglecta erectione Monafterii Monialium, nullis-que diligentis deſuper adhibitis, poſſent pro libito dictam